ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Davida Hipšra a soudců JUDr. Tomáše Foltase a JUDr. Pavla Molka v právní věci žalobce: **T. N.,** proti žalované: **Policie České republiky, Krajské ředitelství policie hl. m. Prahy,** se sídlem Kaplanova 2055/4, Praha 4, v řízení o kasační stížnosti Organizace pro pomoc uprchlíkům, z. s., se sídlem Kovářská 939/4, Praha 9, proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 5. 9. 2017, č. j. 4 A 101/2017 – 19,

takto:

Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 5. 9. 2017, č. j. 4 A 101/2017 - 19, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

I.

[1] Rozhodnutím ze dne 17. 8. 2017, č. j. KRPA-264274-32/ČJ-2017-000022, žalovaná rozhodla podle § 129 odst. 6 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, ve znění pozdějších předpisů, o prodloužení doby zajištění za účelem předání podle přímo použitelného právního předpisu Evropské unie [Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 604/2013, kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti v některém z členských států], a to o 25 dnů.

II.

[2] Žalobce podal proti výše uvedenému rozhodnutí žalované žalobu, v níž požádal o ustanovení zástupce z řad advokátů, a to Mgr. Jindřicha Lechovského, se sídlem Sevastopolská 378/16, Praha 10. Tento návrh odůvodnil tím, že navržený zástupce se zabývá cizineckým a azylovým právem, podílí se na zajištění právní pomoci v zajišťovacích

zařízeních pro cizince, s případem byl seznámen a je proto schopen poskytnout účinnou ochranu právům žalobce.

III.

[3] Městský soud shora označeným usnesením ustanovil zástupcem žalobce Organizaci pro pomoc uprchlíkům, z. s. K tomu uvedl, že nevyhověl návrhu žalobce na ustanovení požadovaného zástupce Mgr. Jindřicha Lechovského. Žaloba se shoduje s žalobami dalších cizinců, ve kterých je vždy požadováno ustanovení stejného zástupce. Městský soud dovozuje účelovost takového postupu, resp. ekonomické zájmy advokáta, a proto (v zájmu urychlení věci, s ohledem na její specializaci a sídlo) ustanovil Organizaci pro pomoc uprchlíkům, z. s., která zastupovala žalobce i v jiných řízeních, v důsledku čehož nevyžadoval ani její souhlas pro ustanovení.

IV.

[4] Uvedené usnesení napadla kasační stížností Organizace pro pomoc uprchlíkům z. s. (dále jen „stěžovatelka“).

[5] Stěžovatelka v kasační stížnosti namítla, že byla ustanovena zástupcem žalobce bez svého předchozího souhlasu. Podle § 29 odst. 4 o. s. ř. ve spojení s § 64 zákona s. ř. s. přitom lze jinou osobu než advokáta jmenovat opatrovníkem, jen pokud s tím souhlasí. Stěžovatelka může žalobce zastupovat v řízení ve věci mezinárodní ochrany na základě § 35 odst. 5 s. ř. s., který ovšem nepředpokládá poskytování právní pomoci uprchlíkům nebo cizincům za odměnu. Stěžovatelka (na rozdíl od ustanovených zástupců z řad advokátů) nedisponuje ani dostatečnou možností poskytování právních služeb odmítnout. Stěžovatelka může svůj nesouhlas vyjádřit jen podáním kasační stížnosti. Jedná se neudržitelný postup, neboť ač nemá právo na odměnu za zastupování, musí až do případného vyhovění její kasační stížnosti žalobce zastupovat a nést náklady spojené s podáním kasační stížnosti. Nepopírá, že získala finanční prostředky z grantu SIRIUS, který je určen pro poskytování konzultací v zařízeních pro zajištění cizinců. Tyto prostředky jsou však účelově vázány; lze je použít navíc za podmínky, že cizinec o služby stěžovatelky výslovně projeví zájem. V daném případě tak tomu není, neboť žalobce zjevně chtěl být zastoupen advokátem. Ustanovením zástupcem bez předchozího souhlasu byl také porušen ústavně zakotvený zákaz nucených prací. Konečně namítla, že pokud by se z jejího ustanovení zástupcem žalobců v soudním řízení správním měla stát rozšířenější praxe, byla by tím vystavena tíživé personální i finanční situaci. Navrhla proto zrušení usnesení městského soudu a vrácení věci k dalšímu řízení.

V.

[6] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3, 4 s. ř. s.).

[7] Kasační stížnost je důvodná.

[8] K otázkám, které mají být v tomto řízení o kasační stížnosti řešeny, se Nejvyšší správní soud opakovaně vyjádřil v řadě svých rozhodnutí, například v rozsudcích ze dne 23. 1. 2014, č. j. 9 As 136/2013 - 28, ze dne 18. 6. 2014, č. j. 9 As 163/2014 - 25, ze dne 1. 10. 2014, č. j. 1 As 104/2014 - 26, ze dne 4. 4. 2017, č. j. 2 As 70/2017 - 19, nebo ze dne 29. 6. 2017, č. j. 2 As 220/2017 - 24.

[9] Nejvyšší správní soud neshledal důvod odklonit se od dříve vyslovených závěrů, proto se jich v tomto řízení přidržel, přičemž v podrobnostech odkazuje na odůvodnění jmenovaných rozhodnutí a níže připojuje jejich stručné shrnutí.

[10] Ustanovení § 29 odst. 4 o. s. ř., podle něhož lze jinou osobu než advokáta jmenovat opatrovníkem, jen jestliže s tím souhlasí, je třeba za užití § 64 s. ř. s. podpůrně aplikovat při ustanovování zástupce účastníku řízení. Dospěje-li tedy soud k názoru, že existují důvody, proč zástupcem účastníka řízení ustanovit nikoli advokáta či jinou osobu poskytující specializované právní poradenství (§ 35 odst. 2 s. ř. s.), je povinen předem zjistit, zda osoba ustanovovaná zástupcem se svým ustanovením souhlasí. To platí také v případech, kdy má být zástupcem ustanovena právnická osoba uvedená v § 35 odst. 5 s. ř. s. (jakou je stěžovatelka), a to již z toho důvodu, že tato osoba nemá právo na odměnu za zastupování, nýbrž jen právo na náhradu účelně vynaložených nákladů (k tomu viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 9. 2008, č. j. 4 Azs 51/2008 - 79). V opačném případě by mohlo dojít k porušení ústavně zakotveného zákazu nucených prací a služeb, neboť znakem nucené práce je to, že je vymáhána pod pohrůžkou jakéhokoli trestu a osoba se k ní nenabídla dobrovolně (nález Ústavního soudu ze dne 27. 11. 2012, sp. zn. Pl. ÚS 1/12, dostupný z http://nalus.usoud.cz).

[11] Z obsahu soudního spisu je patrné, že stěžovatelka nebyla před vydáním napadeného usnesení dotázána, zda souhlasí s tím, aby byla ustanovena zástupcem žalobce (z její kasační stížnosti je pak zřejmé, že s tím nesouhlasí ani nyní). V tom lze spatřovat pochybení, které činí napadené usnesení nezákonným (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 4. 2017, č. j. 2 As 70/2017 - 20).

[12] Nejvyšší správní soud s ohledem na výše uvedené napadené usnesení městského soudu podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Městský soud je v dalším řízení vázán právním názorem vysloveným Nejvyšším správním soudem v tomto rozsudku (§ 110 odst. 4 s. ř. s.).

[13] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne městský soud v novém rozhodnutí (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

Poučení: Proti tomuto rozsudku **není** opravný prostředek přípustný.

V Brně dne 16. října 2017

Mgr. David Hipšr
předseda senátu